

SIOD
SOCIALE INLICHTINGEN-
EN OPSPORINGSDIENST

2026 - 2029

STRATEGISCH PLAN

Strijd tegen sociale fraude,
illegale arbeid en sociale dumping
Regering De Wever I

Inhoud

Voorwoord	5
1. Inleiding	7
2. Kernprincipes om sociale fraude aan te pakken	9
2.1. Beleid	9
2.1.1. Een risico georiënteerde en evidence-informed aanpak	9
2.1.2. Uitdagingen voor het beleid	10
2.2. Handhavingsketen	11
2.2.1. Interventiemix, werkgeverspiramide en de handhavingsketen	11
2.3. Technologische ontwikkelingen	12
2.3.1. Digitalisering & uniformisering van de processen	12
2.3.2. Datamining/datamatching	12
2.3.3. Gegevensuitwisseling	13
2.4. Samenwerking	13
2.4.1. Geïntegreerde en integrale sectorale aanpak van de prioritaire fraudefenomenen	13
2.4.2. Programmawerking	15
2.4.3. De samenwerking versterken	15
2.5. Het creëren van een maatschappelijke impact	16
3. Fraudefenomenen en beleidsprioriteiten	17
3.1. Strijd tegen sociale dumping	17
3.2. Strijd tegen bijdragefraude	18
3.3. Strijd tegen niet-aangegeven arbeid	19
3.4. Strijd tegen mensenhandel en economische uitbuiting	19
3.5. Strijd tegen uitkeringsfraude	20
3.6. Een inclusieve arbeidsmarkt die de veiligheid en de gezondheid op het werk garandeert voor alle werknemers	20
3.7. Strijd tegen fraude in de gezondheidszorg	21
3.8. Strijd tegen samenlevingsontwrichtende fraude	21
4. Strategische objectieven	23
4.1. Intensievere samenwerking in de strijd tegen sociale fraude	24
4.2. Het versterken van de inspectiediensten	25
4.3. Een doelgerichte aanpak van sociale fraude en dumping om de eerlijke concurrentie te waarborgen	26
4.4. Het vergroten van de pakkans en een strenger sanctiebeleid	27
4.5. Het voorkomen van sociale fraude	28
4.6. Het waarborgen van een veilige, gezonde en inclusieve werkplek voor iedereen	29
5. Opvolgingsprocedure	30
Bijlage 1: Onderbouwing Strategisch plan 2026-2029	31
Bijlage 2: Gebruikte afkortingen	33

A portrait of Rob Beenders, a man with short brown hair and glasses, wearing a white shirt, smiling. The background is blurred.

Rob Beenders

Minister van Sociale Fraudebestrijding

Voorwoord

De welvaartsstaat is meer dan een economisch systeem; het is ons gemeenschappelijk vangnet dat zekerheid, solidariteit, koopkracht en gelijke kansen biedt voor elke burger. Toch worden deze fundamenten bedreigd door sociale fraude en sociale dumping, die niet alleen werknemers benadelen, maar ook eerlijke ondernemingen onder druk zetten.

Met dit strategisch plan wil ik voor de komende vier jaar een duidelijke koers uitzetten.

Ik geloof in samenwerking als sleutel tot succes: tussen inspectiediensten, overheden, sociale partners en internationale instanties. Door te investeren in sterke inspectiediensten, slimme technologie en gerichte controles verhogen we de pakkans en maken we fraude onaantrekkelijk. Tegelijk zetten we in op sensibilisering en transparantie, zodat correct handelen eenvoudig en vanzelfsprekend wordt.

Sociale fraude mag nooit lonen. Daarom voer ik een strenger en consequenter sanctiebeleid in dat fraudeurs niet alleen bestraft, maar ook ontmoedigt. Dit betekent hogere boetes, snellere procedures en bijkomende maatregelen zoals tijdelijke uitsluiting van overheidsopdrachten of sociale voordelen voor bedrijven. Het sanctiebeleid wordt proportioneel toegepast, maar met een duidelijke boodschap: wie bewust de regels overtreedt, ondermijnt onze sociale bescherming en zal daar de gevolgen van dragen.

Mijn ambitie reikt verder dan het bestrijden van fraude alleen. We willen een eerlijke werkplek waar iedereen zich veilig, gezond en gerespecteerd voelt. We moeten er dan ook voor zorgen dat ieders inspanningen correct vergoed worden met inbegrip van een adequate sociale bescherming.

Dit strategisch plan vormt de basis, maar blijft dynamisch: via tweejaarlijkse actieplannen spelen we flexibel in op nieuwe uitdagingen en evoluties. Evalueren we genomen maatregelen en sturen we bij, enkel zo kunnen we onze welvaartstaat beschermen en verzekeren we de rechten en plichten van eenieder.

« Streven naar een samenleving waar eerlijk en veilig werken beloond wordt en sociale fraude geen kans krijgt. »

1. Inleiding

Het Sociaal Strafwetboek (SSW) legt vast dat het beleid met betrekking tot de strijd tegen de sociale fraude, de illegale arbeid en de sociale dumping wordt bepaald door de Ministerraad, die de ministers bevoegd voor Sociale Zaken, Werk, Justitie, Zelfstandigen en de Bestrijding van de sociale fraude met de uitvoering ervan belast¹. Meer in het bijzonder wordt in het kader van dit beleid een strategisch plan voor de bestrijding van sociale fraude, illegale arbeid en sociale dumping opgesteld door het Strategisch Comité², onder leiding van het regeringslid dat bevoegd is voor de bestrijding van de sociale fraude.

De Sociale Inlichtingen – en Opsporingsdienst (SIOD) publiceert daarom om de vier jaar een **strategisch plan** dat het **strategisch referentie- en beleidskader** vastlegt voor de strijd tegen sociale fraude³. Dit plan is opgesteld door de SIOD op basis van de input van de verschillende partners die betrokken zijn bij de strijd tegen sociale fraude (cf. inspectiediensten, Justitie, ABC, HRZKMO, NAR), o.a. op grond van een stakeholderbevraging⁴. Deze stakeholderbevraging – opgesteld door de SIOD – draagt bij tot het identificeren van prioriteiten in de strijd tegen sociale fraude⁵. De bevraging is in lijn met het Regeerakkoord om in overleg met de sociale partners maatregelen uit te werken⁶. Het plan dat voor u ligt heeft betrekking op de periode 2026 – 2029 en houdt rekening met de bestuursovereenkomsten van de Openbare Instellingen van de Sociale Zekerheid (OISZ) 2026 - 2030 en de strategische plannen van de federale overheidsdiensten. Bovendien wordt het omgezet in tweejaarlijkse operationele actieplannen, zoals vastgelegd in het SSW, die de strategische doelstellingen en beleidsprioriteiten vertalen naar concrete acties.⁷ Dit strategisch plan, goedgekeurd door de Ministerraad conform art. 2 van het SSW, richt zich naar

¹ Art. 1, §2 SSW.

² Art. 4 Sociaal Strafwetboek: “Het strategisch comité van SIOD is samengesteld uit: 1° het regeringslid dat bevoegd is voor de bestrijding van sociale fraude of zijn vertegenwoordiger; 2° de ministers bevoegd voor Sociale Zaken, Werk Justitie en Zelfstandigen of hun vertegenwoordiger; 3° de directeur van de SIOD; 4° de administrateurs-generaal van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, het Rijksinstituut voor de sociale verzekering der zelfstandigen, de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening en het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering; 5° de voorzitter van het directiecomité van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; 6° de procureur-generaal aangesteld door het College van procureurs-generaal.”

³ Het strategisch plan houdt rekening met het Regeerakkoord en de verschillende beleidsverklaringen van de Ministers bevoegd voor Sociale Fraudebestrijding. Naast een eerste input van de diverse stakeholders werden deze ook betrokken in het verder traject. Het ontwerp Strategisch plan werd toegelicht bij de Nationale Arbeidsraad, het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en KMO & de Raad van Arbeidsauditeurs.

⁴ De SIOD stuurde hiertoe eind april 2024 een bevraging uit naar de stakeholders van de SIOD die betrokken zijn binnen de opmaak van dit plan, waaronder de leden van het Structureel Overlegcomité (SOC), de sociale partners en organen van sociaal overleg, de federale politie en academici. De bevraging werd uitgestuurd naar negentien respondenten, waarvan de totale responsgraad 94,7% (18/19) bedroeg. Verdere informatie over deze bevraging, kan teruggevonden worden in de bijlage.

⁵ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.26.

⁶ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.26. Deze operationele actieplannen vertalen deze actieplannen zoals vastgelegd in het strategisch plan (cfr advies I.F.)

⁷ Deze aanpak wordt verder SMART uitgewerkt in operationele actieplannen, met meetbare Kritische prestatie indicatoren (KPI's), opgevolgd via een vastgelegde methodologie

alle betrokken actoren in de strijd tegen sociale fraude, inzonderheid de sociale inspectiediensten, die dit plan als leidraad dienen te gebruiken in hun strijd tegen de sociale fraude. Het strategisch plan en de operationele plannen dragen bij aan de globale begrotingsdoelstelling van de Regering inzake sociale fraude.

We worden binnen onze maatschappij meer dan vroeger geconfronteerd met complexe fraudefenomenen en constructies. Aangezien sociale fraude en sociale dumping het **draagvlak van onze sociale zekerheid aantasten**, de **goede werking van de arbeidsmarkt belemmeren**, de **economie verstoren**, tot **oneerlijke concurrentie** leiden die nefast is voor het aantal banen en de kwaliteit ervan, en de **veiligheid en gezondheid** van werknemers en zelfstandigen in **gevaar** brengen, wordt de **strijd** tegen deze fenomenen, conform het Regeerakkoord 2025-2029⁸, **opgevoerd en versterkt en dit in overleg met de sectoren**. Sociale fraude, met zijn vele verschijningsvormen, en sociale dumping moeten hard en kordaat worden aangepakt, waardoor de strijd wordt opgedreven en versterkt.

Een efficiënte bestrijding van sociale fraude door middel van een multidisciplinaire en integrale aanpak van deze fraudefenomenen is noodzakelijk om onze maatschappij te beschermen.

Het is tevens essentieel dat er een rechtvaardige houding wordt aangenomen ten aanzien van alle ondernemingen die wel de spelregels volgen⁹.

Fraudebestrijding mag niet afgemeten worden in functie van haar financiële opbrengsten alleen. Daarom mogen de potentiële positieve effecten van "niet-financiële" inspectiediensten, zoals bijvoorbeeld de Arbeidsinspectie Toezicht op het Welzijn op het Werk (TWW), niet over het hoofd worden gezien.

De bestrijding van sociale fraude vertrekt vanuit het stellen van **correcte prioriteiten** en het nemen van de juiste maatregelen en acties. Inspectiediensten dienen conform het Regeerakkoord de **ernst van de fraude** centraal te zetten, eerder dan de mogelijke budgettaire opbrengst¹⁰.

Binnen dit strategisch plan zal samenwerking, gegevensuitwisseling, programmawerking en wetenschappelijke onderbouwing centraal staan. Ook het internationale aspect speelt een centrale rol binnen dit plan, o.a. via samenwerking met de Europese Arbeidsautoriteit (ELA)¹¹. De partners van de SIOD, namelijk de verschillende operationele inspectiediensten (RIZIV, RSVZ, RVA, RSZ, Arbeidsinspectie TSW, Arbeidsinspectie TWW) zullen een essentiële rol spelen in de vertaling van deze strategieën op het terrein.

⁸ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

⁹ Cfr. Advies HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2022 - 2025 dd. 16/11/2021.

¹⁰ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.26.

¹¹ Cf. Advies nr. 2.425 van de NAR betreffende de Bevraging sociale fraude ter voorbereiding van het operationeel actieplan sociale fraudebestrijding 2025-2026 en het strategisch plan voor de bestrijding van sociale fraude 2026-2029, dd. 25/6/2024.

2. Kernprincipes om sociale fraude aan te pakken

Sociale fraude kan op verschillende manieren aangepakt worden. Een combinatie van verschillende principes, zorgt ervoor dat we binnen België een vooruitstrevende aanpak hebben op vlak van fraudebestrijding. Deze aanpak tracht de uitdagingen die samengaan met het bestrijden van sociale fraude te voorkomen¹². Binnen deze paragraaf wordt er dieper in gegaan op deze principes die worden ondergebracht in vier categorieën, namelijk: beleid; handhavingketen; technologische ontwikkeling en samenwerking.

2.1. Beleid

2.1.1. Een risico georiënteerde¹³⁻¹⁴ en *evidence-informed* aanpak

Een **risico-georiënteerde aanpak** is ingegeven vanuit het beperkt aantal sociaal inspecteurs die sociale fraude moeten aanpakken. De beperkte capaciteit moet daardoor zo efficiënt mogelijk ingezet worden. Fraudefenomenen moeten zo vroeg mogelijk vastgesteld worden om vervolgens de meest geschikte middelen in te zetten op basis van de vastgestelde risico's. Het uiteindelijke doel is om de **juiste controles op de juiste plaats** te krijgen om zo'n groot mogelijke impact te hebben.

Daarnaast is het belangrijk dat de inspectiediensten zich meer richten op echte (**opzettelijke**) **maatschappij ontwrichtende fraude**, dit zou het draagvlak van ondernemingen voor de sociale inspectie vergroten¹⁵. Desalniettemin moet er nog steeds aandacht gaan naar ondernemingen die onopzettelijk fraude plegen. Op die manier kan er aan preventie gedaan worden, zodat fraude blijft dalen.

¹² Cfr. Advies wetenschappelijk comité betreffende het Strategisch Plan 2026-2029 dd. 03/09/2025.

¹³ Stefanov, R., Mineva, D. & Karaboev, S. (2018). Toolkit on risk assessments for more efficient inspections as a means to tackle undeclared work. Luxembourg: Publications Office of the European Union (European Platform Undeclared Work).

¹⁴ Williams, C. & Horodnic, I.A. (2020). Horizon scanning: early warning signals of future trends in undeclared work. European Platform tackling Undeclared Work.

¹⁵ Cfr. Advies HRZKMO MH/JC/AS 936-2024 over de SIOD-bevraging inzake sociale fraude, dd. 3/6/2024.

Evidence-informed werken betekent dat er bij het nemen van beslissingen gewerkt wordt op basis van geraadpleegde bestaande kennis, maar dat deze beslissingen niet noodzakelijk hierop zijn gebaseerd¹⁶. Er wordt daarom verder ingezet op de wetenschappelijke onderbouwing van de sociale fraudebestrijding¹⁷. SIOD tracht dit na te streven door het opstellen van fraudefenomeenfiches, het organiseren van opleidingen, het laten uitvoeren van studies door externe partners en het oprichten van het Wetenschappelijk Comité binnen de schoot van de SIOD¹⁸. Ook de oprichting van de SIOD-leerstoel “vermindere van sociale fraude en sociale dumping” past hierbinnen¹⁹. De resultaten van al deze initiatieven staan uiteraard ten dienste van de sociale inspectiediensten.

2.1.2. Uitdagingen voor het beleid

Inzake **trends** die een impact hebben op de werking van de sociale inspectiediensten en het beleid voor de strijd tegen sociale fraude wordt vooral gewezen naar migratie en internationalisering. Wat **internationalisering** betreft, zien we dat fraudeschema's steeds meer een grensoverschrijdend karakter hebben. **Migratie** kan ervoor zorgen dat (buitenlandse) werknemers in een zwakke positie staan, wat het risico op uitbuiting kan verhogen²⁰ en vervolgens ook kan leiden tot deloyale concurrentie tussen ondernemingen. Om deze uitdaging te overwinnen moet het beleid hierop inspelen en is het essentieel om te investeren in vaardigheden en methoden die nodig zijn om grensoverschrijdend werk op internationaal niveau aan te pakken.

¹⁶ Devroe, E. (2010). Wetenschap voor beleid of beleid voor wetenschap", Congres NVK (Nationale Vereniging voor Criminologie), 1 en 2 juli 2010, Leiden, Nederland. (2010-07-01). Paper consulteerbaar via https://www.researchgate.net/publication/293048480_Wetenschap_voor_beleid_of_beleid_voor_wetenschap_Een_analyse_van_15_jaar_politie_en_justitie_onderzoek_in_Belgie; Smet, V. (2013). Sociaalwetenschappelijk onderzoek en beleid. Den Haag: Boom Lemma uitgevers, p.226.

¹⁷ Cfr. Advies HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2022 - 2025 dd. 16/11/2021.

¹⁸ Cfr. art. 15/5 van het SSW.

¹⁹ De leerstoel heeft als doel om de wisselwerking tussen de academische wereld en de betrokken actoren in de strijd tegen sociale fraude en sociale dumping verder uit te bouwen. Concreet laat de leerstoel verder onderzoek toe naar de strijd tegen sociale fraude en sociale dumping, dat leidt tot ondersteuning van de verschillende inspectiediensten.

²⁰ Van Nierop, P. Schöenberg, L. & Terziev, P. (2021). Counteracting undeclared work and labour exploitation of third country national workers. European Platform Tackling Undeclared Work.

2.2. Handhavingsketen²¹

2.2.1. Interventiemix, werkgeverspiramide en de handhavingsketen

Dankzij een breed gamma aan mogelijke interventies (**interventiemix**), waarbij rekening wordt gehouden met de kenmerken en motieven van overtreeders (**werkgeverspiramide**²²) wordt een gedifferentieerde aanpak van overtreeders mogelijk²³. Een dergelijke **gedifferentieerde aanpak**, waarbij ingezet wordt op de gehele handhavingsketen draagt bij tot een hogere impact van de inzetbare capaciteit, kan er gewerkt worden op de verschillende oorzaken van sociale fraude²⁴ en kan het aangeven van arbeid ook gestimuleerd worden.

De Hoge Raad voor Zelfstandigen en KMO's (HRZKMO) en de Nationale Arbeidsraad (NAR) zijn grote voorstanders van het gebruik van de interventiemix waarbij het soort van maatregelen of interventies wordt afgestemd op de motieven en karakteristieken van de overtreeders en overtredingen. De NAR benadrukt het belang van een begeleidend en evenwichtig optreden waarbij er aandacht is voor een evenwicht tussen preventie en sanctionering. De rol van preventie is namelijk even belangrijk als het opleggen van sancties²⁵. Het onderscheid tussen fraude en onvrijwillige vormen van overtredingen moet in de interventiekeuzes meegenomen worden²⁶.

²¹ De handhavingsketen omvat vijf fasen, die samen het volledige traject van de strijd tegen de sociale fraude omvatten. Het betreft preventie, detectie, controle, sanctie en invordering

²² De werkgeverspiramide, gebaseerd op de theorie van responsieve regulering van Ian Ayres en John Braithwaite (1992) geeft enerzijds verschillende types werkgevers weer, naargelang hun motivatie om zich aan de regelgeving te houden. Aan de basis van de piramide bevinden zich de werkgevers die zich aan de wet willen en kunnen houden. De meeste werkgevers vallen binnen deze categorie. Helemaal bovenaan de piramide bevinden zich werkgevers die zich wetens en willens niet aan de regelgeving houden, de zogenaamde criminele werkgevers. Daartussen bevinden zich werkgevers die zich aan de wet willen houden, maar dit (nog) niet kunnen (bv. door gebrek aan kennis), werkgevers die zich niet aan de wet willen houden en werkgevers die de regelgeving af en toe bewust overtreden. Dit model kan ook toegepast worden op zelfstandige ondernemers (zonder personeel). Uit de wetenschappelijke literatuur en benchmarking blijkt het belangrijk om interventies te koppelen aan motieven en karakteristieken van overtreeders en overtredingen. Hoewel hier uiteraard uitzonderingen op bestaan, is de algemene regel dat de meeste inspectie-aandacht en de zwaarste interventies en straffen voorbehouden zijn voor de werkgevers die hoger staan in de piramide. Om dit efficiënt te kunnen uitvoeren, is een integrale aanpak nodig, waarbij aandacht nodig is voor multidisciplinaire samenwerking.

²³ Zo zullen er andere maatregelen genomen worden voor mensen die de wet wel willen volgen maar dit niet kunnen (bv. omwille van onwetendheid) dan voor mensen die wetens en willens frauderen. In dezelfde lijn zullen de maatregelen voor herhaalde overtreeders verschillen van deze voor personen of ondernemingen die voor de eerste keer een overtreding begaan.

²⁴ Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/10/2025.

²⁵ Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende strategisch plan 2026-2029 dd. 1/10/2025.

²⁶ Zie Advies HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2022 - 2025 dd. 16/11/2021, blz.3 en Advies NAR 2021 - 156 betreffende het Strategisch Plan Sociale fraudebestrijding 2022-2025 dd. 16/11/2021, blz. 5.

2.3. Technologische ontwikkelingen

2.3.1. Digitalisering & uniformisering van de processen

De technologische vooruitgang zet zich in een razend tempo verder en fraude kent niet langer technologische grenzen. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, is het essentieel om vooruit te kijken en nieuwe methodes te ontwikkelen voor fraudebestrijding. Het is noodzakelijk dat de analysetools voor fraudebestrijding aansluiten bij de nieuwste technologische ontwikkelingen²⁷. Daarom is het van cruciaal belang om de sociale inspectiediensten te ondersteunen en te versterken op het gebied van **tools, gegevensuitwisseling en capaciteit**. Het is belangrijk te onderzoeken hoe bv. de rol van artificiële intelligentie (AI) kan ingezet worden bij het opsporen van sociale fraude. Hierbij is voorzichtigheid aangewezen, bv. in het kader van de privacywetgeving.

Daarnaast wordt verder ingezet op het garanderen van een **uniforme** rapportage en het **afstemmen** van de verschillende inspectieprocessen tussen de verschillende inspectiediensten, zodat de samenwerking nog beter kan verlopen. De Belgische handhavingsdiensten staan momenteel aan de top binnen Europa inzake fraudebestrijding. Om deze koppositie te behouden, moeten we de komende jaren keuzes maken en investeren (in mensen en (financiële) middelen, in gegevensuitwisseling, een transparant reglementair kader met duidelijke regels die uniform worden toegepast, etc.)²⁸.

Het vereenvoudigen van de regelgeving maakt enerzijds het volgen van de regels eenvoudiger²⁹. Anderzijds maakt dit het voor de inspectiediensten en toezichthoudende autoriteiten makkelijker om fraude op te sporen en aan te pakken. Het zorgt ervoor dat er kan gefocust worden op de essentie van de controle in plaats van op de analyse van complexe procedures en uitzonderingen. Op termijn kan deze aanpak leiden tot een groter vertrouwen en acceptatie, waardoor het aantal (on)opzettelijke overtredingen zal verminderen. Bovendien zal het ook helpen bij het opmaken van gerichte infocampagnes en preventiemaatregelen.

2.3.2. Datamining/datamatching

Als gevolg van de digitalisering is er heel wat data beschikbaar. Deze data worden gebruikt in het kader van datamining/datamatching. Bij **datamatching** worden twee sets van data vergeleken met elkaar en bij **datamining** wordt gericht gezocht naar verbanden tussen verschillende datasets met als doel nieuwe profielen te ontwikkelen. Bij het gebruik van datamining en datamatching moet er oog zijn voor het respecteren van de privacywetgeving en voor het risico van profilering.

²⁷ Cfr. Advies HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2022 - 2025 dd. 16/11/2021.

²⁸ Cfr. Advies 2025/01 van het wetenschappelijk comité betreffende het Strategisch Plan 2026-2029 dd. 03/09/2025.

²⁹ Dit komt ook naar voor in de perceptiemeting sociale fraude(bestrijding) die de SIOD in 2024 heeft laten uitvoeren. Zowel burgers als ondernemingen oordelen dat het naleven van de regels meer tijd en/of moeite kost (dan ze wel volgen) als belangrijke oorzaak van sociale fraude (meer in het bijzonder zwartwerk, sociale dumping en bijdragefraude).

De HRZKMO haalt het belang van technologieën zoals datamining aan. Zo zouden deze technologieën kunnen helpen om gericht op zoek te gaan naar malafide ondernemingen³⁰. Ook de sociale inspectiediensten trekken voluit de kaart om volop in te zetten op detectie van nieuwe fraudefenomenen en/of hun bestaande controles makkelijker te kunnen sturen. Bepaalde data van andere diensten dienen beschikbaar te zijn voor de sociale inspectiediensten. Zo moeten de sociale inspectiediensten rechtstreeks en van op afstand gebruik kunnen maken van de sociale gegevens die geregistreerd worden in de witte kassa om niet-aangegeven arbeid, bijdragefraude en sociale dumping beter te kunnen aanpakken³¹.

2.3.3. Gegevensuitwisseling

Cruciaal om sociale fraude aan te pakken, is het verbeteren van de wederzijdse gegevensuitwisseling, niet alleen tussen de (federale en regionale) sociale inspectiediensten onderling, maar ook, en vooral ook, met andere diensten zoals de FOD Financiën, de FOD Economie, de politiediensten,...³². Het uitwisselen van gegevens op internationaal niveau moet ook snel en efficiënt kunnen gebeuren. Veel fraudefenomenen beperken zich namelijk niet tot de landsgrenzen. Daarom wordt een betere uitwisseling van gegevens tussen Belgische en buitenlandse inspectiediensten op Europees niveau gefaciliteerd, in het bijzonder wat betreft terbeschikkingstelling³³.

In deze context is het ook belangrijk om de aandacht te vestigen op de verschillende werven die in het kader van de werking van het Fraudecollege inzake sociale en fiscale fraudebestrijding in de komende jaren worden uitgewerkt.

2.4. Samenwerking

2.4.1. Geïntegreerde en integrale sectorale aanpak van de prioritaire fraudefenomenen

Een integrale aanpak streeft ernaar zoveel mogelijk aspecten van een fenomeen in het beleid en de aanpak te betrekken. De Regering zal inzetten op een integrale samenwerking tussen alle betrokken administraties op alle beleidsniveaus. Hierbij wordt een strategische holistische³⁴ aanpak vooropgesteld (voor meer info, zie bijlage), waarbij o.a. verschillende directe en indirecte maatregelen gebruikt moeten worden om sociale fraude te voorkomen³⁵.

³⁰ Cfr. Advies HRZKMO MH/JC/AS 936-2024 over de SIOD-bevraging inzake sociale fraude, dd. 3/6/2024.

³¹ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

³² Zie ook Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

³³ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

³⁴ Williams, C. (2016). Developing a Holistic Approach for Tackling Undeclared Work Colin C Williams University of Sheffield. A learning resource from the Seminar of the European Platform Tackling Undeclared Work, Brussels, 2nd December 2016.

³⁵ Williams, C. & Horodnic, I.A. (2020). Trends in the undeclared economy and policy approaches. Brussels, European Commission.

Een **geïntegreerde aanpak** betekent dat diverse stakeholders – op diverse niveaus – samenwerken in de aanpak van een fenomeen. Uiteraard wordt hier in eerste instantie gedacht aan de federale en regionale sociale inspectiediensten, maar andere stakeholders hebben eveneens een cruciale rol te spelen, zoals bv. de politie, de FOD Financiën, de FOD Economie, de CFI, lokale besturen, ... Zo zal er gewerkt worden aan een betere samenwerking met de fiscus, maar zal er ook tussen de federale en regionale diensten aandacht zijn voor betere afstemming van het beleid.

De strijd tegen sociale fraude is bij uitstek ook een gemeenschappelijke strijd van werkgeversorganisaties en vakbonden om de Belgische jobs en het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen³⁶ te vrijwaren³⁷. Het spreekt voor zich dat de bijdrage van de sociale partners een cruciale rol speelt zowel bij de verhoging van de pakkans (betere afstemming van controles en onderzoeken³⁸) als inzake de preventie, in het bijzonder op sectoraal niveau. De HRZKMO en de NAR halen het belang van een sectorale gedifferentieerde (geografisch, deelsectoren etc.) aanpak en het samenwerken met de sociale partners van de verschillende sectoren aan. De NAR vraagt hierbij ook om niet enkel de aandacht te vestigen op sectoren waar er een Plan voor Eerlijke Concurrentie bestaat³⁹.

De **sectorspecifieke aanpak** wordt voortgezet, bv. door het opvolgen en uitvoeren van de Plannen voor Eerlijke Concurrentie (PEC) en door het overleg met andere sectoren (bv. land-en tuinbouw, horeca, dienstencheques) aan te vatten of verder te zetten⁴⁰ en waar mogelijk te verfijnen⁴¹. Deze sectorspecifieke aanpak is volledig in overeenstemming met het Regeerakkoord, dat stelt dat de strijd tegen sociale fraude en sociale dumping maximaal wordt opgevoerd, in overleg met de sectoren, de sociale partners en de interprofessionele partners⁴². Feedback aan stakeholders en een terugkoppeling van de concrete acties zal daarbij gebeuren⁴³. Daarnaast kan het Meerjaren intersociaal inspectieprogramma (MANIIP) bijdragen aan een betere selectie van fraudegevoelige sectoren⁴⁴.

³⁶ Cfr. Advies HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2022 - 2025 dd. 16/11/2021.

³⁷ Zie NAR-advies nr. 2.227 betreffende de Bevraging sociale fraude 2021 ter voorbereiding van het strategisch plan 2022-2025 en het operationeel actieplan 2022 van de SIOD dd. 29/6/2021 blz. 6, ABC-advies 2021/14 betreffende de SIOD-bevraging ter voorbereiding van het Strategisch Plan Sociale Fraudebestrijding 2022-2025 dd. 23/6/2021, blz. 2. Advies HRZKMO 856-2021 over de SIOD bevraging ter voorbereiding van het Strategisch Plan Sociale Fraudebestrijding 2022-2025 en van het operationeel actieplan Sociale Fraudebestrijding 2022 dd. 8/7/2021 blz. 3.

³⁸ Zie de voorstellen voor de sectoren bouw, metaal en uitzendwerk die de NAR in bovengenoemd advies heeft geformuleerd, blz. 6-7.

³⁹ Cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO over het ontwerp van Strategisch plan Sociale fraudebestrijding 2026-2029 dd.1/09/2025. Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/10/2025.

⁴⁰ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.26.

⁴¹ Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/10/2025

⁴² Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.25-26.

⁴³ Zie NAR-advies nr. 2.227 betreffende de Bevraging sociale fraude 2021 ter voorbereiding van het strategisch plan 2022-2025 en het operationeel actieplan 2022 van de SIOD dd. 29/6/2021 blz. 9; en ABC-advies 2021/14 betreffende de SIOD-bevraging ter voorbereiding van het Strategisch Plan Sociale Fraudebestrijding 2022-2025 dd. 23/6/2021 blz. 2 en Advies HRZKMO 856-2021 over de SIOD bevraging ter voorbereiding van het Strategisch Plan Sociale Fraudebestrijding 2022-2025 en van het operationeel actieplan Sociale Fraudebestrijding 2022 dd. 8/7/2021 blz. 3.

⁴⁴ Cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO over het ontwerp van Strategisch plan Sociale fraudebestrijding 2026-2029 dd. 1/09/2025.

2.4.2. Programmawerking

Onder *programma* wordt het volgende verstaan: een geheel van projecten die hetzelfde doel nastreven. Een programma is niet alleen wenselijk om de specialistische kennis (experten) bij elkaar te brengen maar ook omwille van de bestuurlijke complexiteit, nl. het samenbrengen en coördineren van verschillende actoren, rond een specifiek gemeenschappelijk doel. Door programmatorisch te werken wordt de klemtoon nog meer gelegd op de holistische⁴⁵, integrale aanpak van het fenomeen en op het bereiken van een meerdoelstelling⁴⁶. De programmawerking wordt in eerste instantie toegespitst op een of meerdere prioritaire fraudefenomenen, zoals bv. sociale dumping.

Het finale doel van programmawerking is om **impact** hebben op het specifiek fraudefenomeen en om het effect te maximaliseren⁴⁷. Een programma is per definitie multidisciplinair. Het is een instrument en geen doel op zich (waar bovendien voldoende flexibel en “agile”⁴⁸ mee moet omgegaan worden).

2.4.3. De samenwerking versterken

De bevraging ter ondersteuning van het strategisch plan bracht aan het licht dat het verbeteren van de samenwerking tussen inspectiediensten, administraties en andere spelers een belangrijke uitdaging vormt⁴⁹. De afgelopen jaren werd op vlak van (inter)nationale samenwerking al heel wat vooruitgang geboekt en die inspanningen worden dus voortgezet bv. in het kader van de bestuurlijke handhaving^{50 51} (ook wel gebiedsgerichte werking genoemd in het Regeerakkoord⁵²).

45 Williams, C. (2016). Developing a Holistic Approach for Tackling Undeclared Work Colin C Williams University of Sheffield. A learning resource from the Seminar of the European Platform Tackling Undeclared Work, Brussels, 2nd December 2016.

46 De meerdoelstelling is een doelstelling die “meer” is dan de som van de onderliggende projecten. Het resultaat van het programma is de evolutie die gemeten wordt tussen de bestaande en de nieuwe situatie van de outcome-indicatoren. De outcome-indicatoren zijn gericht op de meerdoelstelling, het uiteindelijke overkoepelende doel. De output-indicatoren zijn de resultaten van de individuele projecten onderling. De output-indicatoren dragen natuurlijk bij tot de resultaten van de outcome-indicatoren. Het werken via een programma heeft bijgevolg als doel om de individuele projecten en hun output te richten op de overkoepelende doelstelling en haar outcome.

47 Zie Janssens, J. & Vander Beken, T. (2020). Programmawerking. Wat, waarom en hoe? Gent: Universiteit Gent. Paper voorbereid in het kader van de workshop programmawerking 11/9/2020.

48 Deze aanpak komt tegemoet aan de bezorgdheid van het ABC, dat vraagt om voldoende ruimte om de nodige aanpassingen tijdig en met de nodige flexibiliteit (b.v. via deelprojecten) uit te voeren naar gelang van de omstandigheden en/of nieuwe behoeften. Zie bovengenoemd advies blz. 3.

49 Cfr. Advies 2025/01 van het wetenschappelijk comité betreffende het Strategisch Plan 2026-2029 dd. 03/09/2025.

50 Cfr. Advies Raad van Arbeidsauditeurs betreffende het strategisch plan 2022-2025 dd. 9/11/2021.

51 Onder "**bestuurlijke aanpak**" begrijpen we het geheel van preventieve en repressieve bestuurlijke maatregelen dat kan verhinderen dat de (georganiseerde) criminaliteit zich, verdoken onder legale activiteiten, in onze maatschappij kan vestigen of, met respect voor de basisbeginselen van een goede rechtspleging, ontdekte (georganiseerde) criminaliteit een halt kan toeroepen of kan sanctioneren. Enkele voorbeelden van bestuurlijke aanpak: gemeentelijke administratieve sancties; het intrekken of weigeren van vergunningen via <https://www.besafe.be/nl/veiligheidsthemas/bestuurlijke-aanpak/algemene-informatie/wat-is-bestuurlijke-aanpak>.

52 Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 128.

Desamenwerkingen de wisselwerking tussen de Arrondissementale Cellen, het Arrondissementeel Informatie- en Expertise Centrum (ARIEC) en de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen (DIOB) wordt in deze context ook verder bekeken.

Multidisciplinariteit, uitwisseling van informatie, samenwerking en coördinatie zijn cruciaal om ervoor te zorgen dat alle inspanningen rond fraudebestrijding, zowel sociale als fiscale fraude, geïntegreerd en gecoördineerd bijdragen aan de gestelde doelen. Er wordt onderzocht waar we als overheid nog meer de krachten kunnen bundelen, waar meer samenwerking mogelijk is, waar we efficiënter kunnen werken.

2.5. Het creëren van een maatschappelijke impact

De overheid zal de komende jaren maximaal inzetten op het vergroten van de **impact** (maatschappelijk effect) van de bestrijding van sociale fraude, illegale arbeid en sociale dumping door een **risicogestuurde aanpak** georiënteerd op de handhavingsketen. Sociale fraude, illegale arbeid en sociale dumping zullen dan ook de komende jaren door alle betrokken actoren, elk met hun specifieke competenties en bevoegdheden, op een geïntegreerd en integrale manier worden aangepakt. **Gegevensuitwisseling en samenwerking** zijn hierbij essentieel.

Dit bereiken we door een mix aan “interventies” te gebruiken die worden aangewend in functie van de vooropgestelde doelgroep en sectoren (werkgeverspiramide). De maatregelen bestrijken de volledige handhavingsketen (van preventie, tot detectie, over controle tot sanctionering en invordering) binnen het stelsel van de uitkeringen en bijdragen van zelfstandigen en werknemers.

Een multidisciplinaire, programmatorische en wetenschappelijk onderbouwde aanpak wordt vooropgesteld. De focus ligt op de georganiseerde sociale fraude en sociale criminaliteit, die met alle mogelijke middelen moet worden aangepakt. Daarbij moeten de ingezette interventies proportioneel zijn en in verhouding staan tot de overtreding.

3. Fraudefenomenen en beleidsprioriteiten

De strategische doelstellingen worden in de tweejaarlijkse operationele actieplannen vertaald naar concrete operationele doelstellingen en acties door deze te koppelen aan volgende prioritaire fraudefenomenen en beleidsprioriteiten⁵³, die gebaseerd zijn op het Regeerakkoord⁵⁴, de resultaten van de bevraging en de risico-evaluatie (zie hiervoor bijlage "risico-evaluatie"):

1. Strijd tegen sociale dumping
2. Strijd tegen bijdragefraude
3. Strijd tegen niet-aangegeven arbeid
4. Strijd tegen mensenhandel en economische uitbuiting
5. Strijd tegen uitkeringsfraude
6. Een inclusieve arbeidsmarkt die de veiligheid en de gezondheid op het werk garandeert voor alle werknemers
7. Strijd tegen fraude in de gezondheidszorg
8. Strijd tegen samenlevingsontwrichtende fraude

De NAR haalt aan dat er aandacht moet zijn voor de naleving van de reglementering inzake welzijn op het werk en dat er een globale coördinatie tussen de diensten van de sociale inspectie noodzakelijk is met inbegrip van de Arbeidsinspectie TWW⁵⁵. Binnen deze fenomenen en beleidsprioriteiten wordt de klemtoon gelegd op (georganiseerde) fraude die de samenleving ontwricht⁵⁶. Voor meer informatie over onderstaande fenomenen, wordt verwezen naar de bijlage.

3.1. Strijd tegen sociale dumping

Sociale dumping wordt in het SSW omschreven als *“Een brede waaier aan opzettelijke misbruikpraktijken en de omzeiling van bestaande Europese en/of nationale wetgeving, met inbegrip van wetten en algemeen toepasselijke collectieve overeenkomsten, die oneerlijke concurrentie mogelijk maken door de arbeids- en werkingskosten op illegale wijze te minimaliseren, en resulteren in de schending van de rechten en de uitbuiting van werknemers.”*⁵⁷ Dit fenomeen wordt vaak in

⁵³ Conform het advies I.F. leggen de operationele actieplannen de verdere prioriteiten vast

⁵⁴ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

⁵⁵ Advies nr. 2.425 van de NAR betreffende de Bevraging sociale fraude ter voorbereiding van het operationeel actieplan 2025-2026 en het strategisch plan 2026-2029 van de SIOD, dd. 25/6/2024.

⁵⁶ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

⁵⁷ Art. 1/1 SSW.

één adem genoemd met grensoverschrijdende sociale fraude en onwettige detachering van werknemers en zelfstandigen.

De strijd tegen de sociale dumping vergt een programmatorische aanpak, vanuit een integrale benadering. Het is een complex en veelzijdig probleem dat negatieve gevolgen heeft voor zowel de overheid, de gedetacheerde werknemers als de lokale arbeidsmarkt. Het bestrijden van sociale dumping is dus essentieel om eerlijke arbeidsomstandigheden en een gelijk speelveld voor bedrijven te waarborgen. Effectieve bestrijding vereist een combinatie van wetgeving, handhaving, en internationale samenwerking. Voor meer informatie over sociale dumping wordt verwezen naar de bijlage.

In de praktijk wordt vastgesteld dat het probleem inzake sociale dumping zich vooral voordoet in het kader van onderaanneming. Sinds mei 2024 is er een gewijzigde wetgeving inzake onderaannemingsketens die als doel heeft om de lengte van de onderaanneming te beperken⁵⁸. Het Regeerakkoord vermeldt een evaluatie van (een aantal van de) maatregelen om te bepalen of de verstrenging ver genoeg reikt⁵⁹. Sociale dumping komt eveneens voor in het kader van verboden internationale terbeschikkingstelling, wat door de Regering als een prioriteit wordt beschouwd. In dat kader zal ervoor gezorgd worden dat dergelijk fenomeen sneller gemeld kan worden⁶⁰. Er zal ook ingezet worden op sensibilisering van Belgische ondernemingen die samenwerken met niet-erkende buitenlandse bedrijven die medewerkers ter beschikking stellen⁶¹. Verder zal de Regering de problematiek aanpakken met open blik en nagaan welke bijkomende instrumenten kunnen worden voorzien, uitgebreid of worden versterkt, zoals bv. de Check In and Out at Work⁶².

3.2. Strijd tegen bijdragefraude⁶³

Bijdragefraude of fraude met sociale zekerheidsbijdragen is erg breed en kan verschillende vormen aannemen zoals bv. schijnzelfstandigheid en schijnwerknemerschap, de aangifte van fictieve prestaties die aanleiding geven tot betaling van (vervangings)-uitkeringen, stilzwojersdossiers⁶⁴ en het bewust niet willen betalen van sociale bijdragen.

Het voornaamste doel van de inbreukpleger is om minder of geen sociale bijdragen te betalen, soms aan de hand van ingewikkelde frauduleuze constructies en soms met raakvlakken met andere ernstige en georganiseerde vormen van criminaliteit, zoals mensenhandel, drugshandel en schriftvervalsing. Gelet op de negatieve gevolgen wordt de strijd tegen schijnzelfstandigheid

⁵⁸ Te consulteren via: <https://werk.belgie.be/nl/nieuws/wijziging-van-het-sociaal-strafwetboek-publicatie-het-belgisch-staatsblad-van-een-wet>.

⁵⁹ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

⁶⁰ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

⁶¹ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

⁶² Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

⁶³ De NAR acht het belangrijk om maatregelen te nemen tegen zowel bijdragefraude als uitkeringsfraude om sociale fraude doeltreffend te bestrijden. Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/10/2025.

⁶⁴ Een "stilzwojger" dossier bij de RSZ is een dossier dat ontstaat wanneer een werkgever een Dimona-melding indient, maar nalaat om binnen de wettelijke termijn en na herinnering de bijhorende DmfA-aangifte te doen. Het is een intern proces bij de RSZ.

(en schijnwerknemerschap) versterkt⁶⁵. Voor meer informatie over bijdragefraude wordt verwezen naar de bijlage.

3.3. Strijd tegen niet-aangegeven arbeid

Niet-aangegeven arbeid, ook bekend als zwartwerk, verwijst naar het verrichten van legale activiteiten tegen betaling zonder dat dit (volledig) wordt gemeld aan de bevoegde autoriteiten, zoals bijvoorbeeld belastingdiensten en sociale zekerheidsinstellingen. Dit betekent dat zowel de werkgever als de werknemer zich onttrekken aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van belastingen en sociale zekerheidsbijdragen.

De strijd tegen zwartwerk wordt in overeenstemming met het Regeerakkoord versterkt⁶⁶.

De **nadelen** van zwartwerk zijn talrijk. Vaak is het zo dat de arbeidsomstandigheden van de werknemer te wensen overlaten. Werknemers zijn bovendien niet sociaal verzekerd voor het werk dat ze in het zwart uitvoeren. Bovendien zorgt ook niet-aangegeven arbeid voor een oneerlijk concurrentievoordeel, omdat de bedrijfskosten lager liggen dan voor bedrijven die zich wel aan de regels houden. Voor meer informatie over niet-aangegeven arbeid wordt verwezen naar de bijlage.

3.4. Strijd tegen mensenhandel en economische uitbuiting

Mensenhandel⁶⁷ kan verschillende vormen aannemen, waaronder economische uitbuiting. Dit wordt gekarakteriseerd door het verrichten van werk of het verlenen van diensten in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid. Ondanks de ernst van dit misdrijf, wordt economische uitbuiting nog onvoldoende gedetecteerd, hoewel het een veelvoorkomend probleem is dat zowel buitenlandse als Belgische onderdanen treft. De bestrijding van economische uitbuiting sluit aan bij de kernopdrachten van de sociale inspectiediensten, die op diverse werkplekken in verschillende sectoren actief zijn. Mensenhandel door economische uitbuiting is namelijk vaak verbonden met verschillende sociaalrechtelijke misdrijven.

De voornaamste taak van sociaal inspecteurs is het opsporen van mogelijke gevallen van economische uitbuiting en het informeren en doorverwijzen van potentiële slachtoffers naar gespecialiseerde opvangcentra. Dit vraagt voortdurende sensibilisering en opleiding van sociaal inspecteurs.

Uiteraard dienen gespecialiseerde sociaal inspecteurs ook onderzoeken te voeren inzake mensenhandel door economische uitbuiting⁶⁸.

⁶⁵ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.26.

⁶⁶ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p.25.

⁶⁷ Zoals omschreven in art. 433quinquies van het Strafwetboek.

⁶⁸ Aangezien economische uitbuiting soms gerelateerd kan zijn aan andere criminele activiteiten, dienen er concrete afspraken te worden gemaakt met de Arbeidsauditeur en de Procureur des konings om te voorkomen dat controleacties interfereren met lopende onderzoeken naar georganiseerde criminaliteit.

De Interdepartementale Coördinatiecél ter bestrijding van de mensensmokkel en mensenhandel geeft aan dat weinig sectoren gespaard blijven van economische uitbuiting⁶⁹. Vooral in de bouwsector, de transportsector, de HORECA, de landbouwsector en de vleesverwerking worden regelmatig slachtoffers aangetroffen. Het is daarom van belang dat er proactieve controles uitgevoerd worden in deze en andere (risico)sectoren (zoals bv. nagelstudio's en de carwashsector) en in het kader van de deeleconomie en het platformwerk (wat mogelijk onder de radar blijft). Ook het Regeerakkoord voorziet dat het aantal controles op de platformen in de deeleconomie en de digitale platformen die opdrachten geven (en de platformwerkers) wordt verhoogd⁷⁰.

3.5. Strijd tegen uitkeringsfraude⁷¹

Het onverschuldigd genieten van socialezekerheidsuitkeringen door het handelen of net nalaten te handelen met het oog op het genot van een uitkering of een onrechtmatige verhoging van die uitkering, al dan niet met een grensoverschrijdend karakter, is een fenomeen waaraan de inspectiediensten bijzondere aandacht moeten besteden.

De **impact** van dit fenomeen bestaat enerzijds uit het verlies van financiële middelen voor de overheid en de sociale zekerheidsinstellingen. Anderzijds zorgt het ook voor een oneerlijke herverdeling van middelen, omdat het geld niet gaat naar mensen die het echt nodig hebben. Dit heeft als gevolg dat mensen het vertrouwen verliezen in het systeem. Inzake uitkeringsfraude voorziet het Regeerakkoord in een verhoging van het aantal controles m.b.t. de verblijfplaats op Belgisch grondgebied, de gezinssamenstelling en het middelenonderzoek om in aanmerking te komen voor sociale uitkeringen (en sociale bijstand)⁷². Het regeerakkoord verwijst ook naar onderzoeken naar zwartwerk voor werklozen die werkzaam zijn/waren in de sectoren met tekorten. Deze onderzoeken zullen een impact uitoefenen op de strijd tegen uitkeringsfraude⁷³. Voor meer informatie over uitkeringsfraude wordt verwezen naar de bijlage.

Ook de sector van de arbeidsongeschiktheid (ziekte- en invaliditeitsverzekering) verdient bijzondere aandacht. Naast de vele maatregelen in het federaal regeerakkoord, in het kader van het Terug Naar Werk-beleid, dient een consequent handhavingsbeleid hiermee gepaard te gaan.

3.6. Een inclusieve arbeidsmarkt die de veiligheid en de gezondheid op het werk garandeert voor alle werknemers

Uit de praktijk blijkt dat sociale fraude, sociale dumping en economische uitbuiting vaak kan samengaan met het niet naleven van de regelgeving rond veiligheid en welzijn op het werk, naast

⁶⁹ https://www.dsb-spc.be/doc/pdf/NAP_MH_2021-2025_NDL.pdf.

⁷⁰ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 27.

⁷¹ De NAR acht het belangrijk om maatregelen te nemen tegen zowel bijdragefraude als uitkeringsfraude om sociale fraude doeltreffend te bestrijden. Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/10/2025.

⁷² Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 27

⁷³ Federaal Regeerakkoord 2025-2029.

de andere problemen die zich voordoen rond het arbeids- en sociaal zekerheidsrecht, waaronder ook de verschillende vormen van discriminatie op de werkvloer⁷⁴. Ook gebeurtenissen, zoals de COVID-19-crisis en ernstige arbeidsongevallen, benadrukken het belang van versterkt toezicht op de naleving van de regels die het welzijn, de veiligheid en de gezondheid op het werk waarborgen.

In dit kader is samenwerking met de Arbeidsinspectie TWW en de sociale inspectiediensten van de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap van groot belang. Het welzijn van werknemers wordt bevorderd door maatregelen die de veiligheid en gezondheid op het werk waarborgen, zoals het verstrekken van persoonlijke beschermingsmiddelen (bijvoorbeeld bij asbestverwijdering), het aanbieden van ergonomische werkplekken, het handhaven van hygiënecriteria, het verbeteren van de werkomgeving, algemene maatregelen die deze aspecten ondersteunen.

3.7. Strijd tegen fraude in de gezondheidszorg

Fraude in de gezondheidszorg tast niet alleen de financiële integriteit van het systeem aan, maar ondermijnt ook het vertrouwen van patiënten en zorgverleners. Het gaat vaak om doelbewust misbruik van terugbetalingssystemen, fictieve behandelingen, onterecht aangegeven prestaties of het opzettelijk vervalsen van medische dossiers. Zulke praktijken leiden tot verspilling van publieke middelen, verzwakken de kwaliteit van zorg en brengen de veiligheid van patiënten in gevaar.

Het Regeerakkoord herhaalt het belang om op te treden tegen fraude in de gezondheidszorg en via het opmaken van een Actieplan handhaving in de gezondheidszorg samen met alle betrokken partners wordt ook buiten het bestek van het Strategisch Plan Sociale Fraudebestrijding de nodige prioriteit gegeven aan de aanpak van dit fenomeen.

3.8. Strijd tegen samenlevingsontwrichtende fraude⁷⁵

Samenlevingsontwrichtende sociale fraude gaat verder dan individuele misleiding — ze tast het fundament van solidariteit, rechtvaardigheid en vertrouwen in publieke instellingen aan. Wanneer sociale systemen doelbewust worden misbruikt, ontstaan scheefgroei, wantrouwen en maatschappelijke spanningen. Het ondermijnt de draagkracht van sociale zekerheid, zet eerlijke burgers en bedrijven op achterstand, en voedt cynisme tegenover de overheid.

⁷⁴ Ook uit de literatuur blijkt dat gezondheid en veiligheid op het werk, en het niet respecteren ervan, een wezenlijk deel kan uitmaken van zwartwerk (De Wispelaere, F. & Gillis, D. (2020). De impact van de Covid-19 pandemie op de evolutie van en de strijd tegen zwartwerk in België. Belgisch Tijdschrift voor Sociaal Zekerheidsrecht, 1/2020, p. 227-272; De Wispelaere, F. & Gillis, D. (2021). COVID-19 and the fight against undeclared work, Working paper HIVA, KUL, 22 p.)

⁷⁵ Cfr. Advies Raad van Arbeidsauditeurs betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/09/2025.

Deze fraudevorm is vaak complex, goed georganiseerd en moeilijk te detecteren. De bestrijding van samenlevingsontwrichtende fraude vereist een geïntegreerde aanpak, met samenwerking tussen verschillende overheidsdiensten, justitie, inspectiediensten en soms ook internationale partners. De Raad van Arbeidsauditeurs haalt in haar advies ook aan dat sociale fraude aangewend wordt voor het witwassen van crimineel vermogen⁷⁶.

De Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor Zelfstandigen en de KMO zijn van oordeel dat prioriteit moet worden gegeven aan de bestrijding van fraude op grote schaal. Wanneer de fraudebestrijding onvoldoende gericht is, bestaat het risico dat vooral de meer zichtbare (gekende) actoren worden gecontroleerd. Hierdoor dreigt de aandacht afgeleid te worden van georganiseerde en grootschalige fraudenetwerken die minder zichtbaar opereren. Ze benadrukken daarom het belang van een aanpak die gericht is op diepgaand onderzoek en analyse, zodat ook structurele en georganiseerde vormen van sociale fraude effectief kunnen worden opgespoord en aangepakt⁷⁷.

Deze aanpak beoogt coherente, alomvattende en duurzaam verankerde resultaten die bijdragen aan een verhoogde weerbaarheid van de samenleving en een versterking van de rechtsstaat.

De federale regering blijft vastberaden inzetten op een geïntegreerde aanpak voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit, met bijzondere aandacht voor de illegale drugseconomie en haar brede maatschappelijke impact.

Onder voorzitterschap van de Eerste Minister werd de Taskforce Georganiseerde Criminaliteit (Taskforce CrimOrg) opgericht waarbinnen de beleidscel Sociale Fraudebestrijding is betrokken en de werkzaamheden ondersteunt met als doel een geïntegreerde beleidscoördinatie over de verschillende beleidsdomeinen heen.

⁷⁶ Cfr. Advies Raad van Arbeidsauditeurs betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/09/2025.

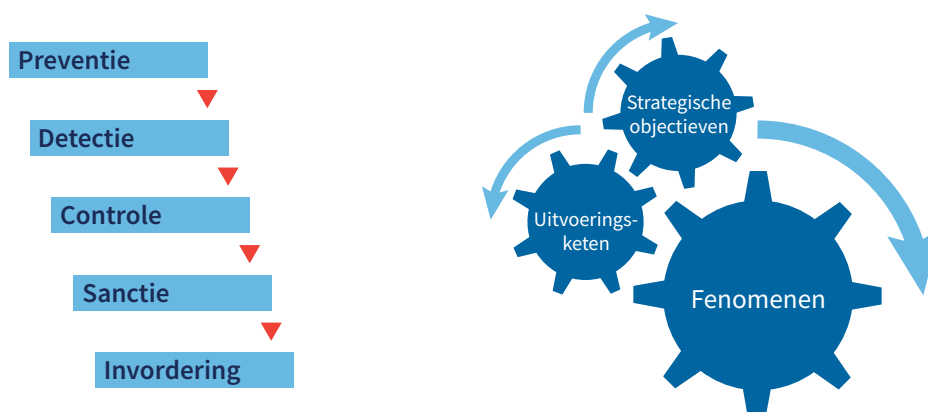
⁷⁷ Cfr. Advies 2.461 van de Nationale Arbeidsraad betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/10/2025 en cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

4. Strategische objectieven⁷⁸

Sociale fraude is onderhevig aan verschillende evoluties. Zo beperken fraudeurs zich niet langer tot zwartwerk en/of uitkeringsfraude, maar komen mensenhandel en sociale dumping, vormen van georganiseerde fraude, meer en meer in beeld⁷⁹. Bovendien maken fraudeurs doelbewust gebruik van grensoverschrijdende constructies om verplichtingen te ontwijken, controles te omzeilen en kwetsbare werknemers uit te buiten. De complexiteit van fraudeconstructies is dus exponentieel toegenomen⁸⁰.

Die complexiteit maakt handhaving complex en versnipperd. Daarom is nauwe samenwerking tussen landen essentieel, niet alleen voor effectieve handhaving, maar ook voor preventie, sanctionering en het waarborgen van veiligheid en welzijn. Zonder grensoverschrijdende afstemming blijven kwetsbare werknemers blootgesteld aan misbruik en blijft fraude onder de radar. Deze dimensie wordt dan ook meegenomen binnen alle strategisch objectieven⁸¹.

Om deze vormen van sociale fraude aan te pakken, is er een gerichte focus nodig. Aan de hand van strategische objectieven en fraudefenomeenfiles die opgesteld worden met behulp van de partners van de SIOD, wordt er getracht om een gerichte aanpak te bekomen. De strategische doelstellingen tonen aan waaraan de Regering de komende vier jaar wil werken: wat wil men de komende vier jaar bereiken op strategisch vlak?

⁷⁸ De doelstellingen worden gekoppeld aan prestatie indicatoren (cfr. Advies I.F.) volgens de vastgelegde methodiek.

⁷⁹ Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers (2015). Goederenvervoer over de weg: handhaving van de regelgeving.

⁸⁰ Steelandt, C., & Verhage, A. (2016). Samenwerkingsverbanden in de strijd tegen sociale dumping in de transportsector. Handboek politiediensten, 3-21.

⁸¹ Cfr. Advies 2025/12 van het ABC betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 15/09/2025.

Deze strategische doelstellingen worden in de tweejaarlijkse operationele actieplannen vertaald naar concrete operationele doelstellingen en acties door deze te koppelen aan prioritaire fraudefenomenen en beleidsprioriteiten (zie infra). Om de strategische objectieven te realiseren, zal worden ingezet – binnen elk strategisch objectief - op alle fasen van de handhavingketen, namelijk preventie, detectie, controle, sanctionering en invordering; en worden de controle-interventies maximaal gekoppeld aan de motieven en de karakteristieken van overtreders en overtredingen (cf. werkgeverspiramide).

Door middel van de bevraging die werd afgenomen bij de verschillende stakeholders, werd er nagegaan aan welke **strategische doelstellingen** meer of net minder aandacht moet geschonken worden. Ook het Regeerakkoord en de beleidsverklaring⁸² vormen een belangrijke bron voor het bepalen van de strategische doelstellingen.

De strategische objectieven zijn onvermijdelijk gelinkt aan bovenvermelde uitdagingen en trends. Op basis van de bevraging, en het Regeerakkoord, worden volgende objectieven voorgesteld:

4.1. Intensievere samenwerking in de strijd tegen sociale fraude⁸³

Context

De samenlevingsontwrichtende fraude zoals mensenhandel, georganiseerde sociale fraude, sociale dumping, zwartwerk, sociale engineering, druggerelateerde praktijken behoeven een ketenaanpak waar (operationele) samenwerking noodzakelijk is. Als gevolg van de globalisering en internationalisering opereren fraudeurs vaak grensoverschrijdend en maken gebruik van complexe structuren om controle te ontwijken. Hierdoor volstaat het niet enkel meer om te vegen voor eigen deur, want dan wordt de problematiek niet opgelost maar enkel verschoven. Intensievere samenwerking tussen overheidsinstanties, politie en justitie zowel internationaal als nationaal biedt kansen om fraudeurs een halt toe te roepen.

Doel

De samenwerking tussen lokale, regionale, nationale en internationale partners stroomlijnen om sneller en effectiever fraude op te sporen en aan te pakken. Zo wordt er gewerkt aan een betere data-uitwisseling, multidisciplinaire taskforces en betere communicatiekanalen. De gegevensuitwisseling en samenwerking op strategisch en operationeel niveau tussen de (federale en regionale) inspectiediensten, fiscus⁸⁴, politie, justitie (in het kader van het College voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude), het Ministerieel Comité en de SIOD wordt, conform het Regeerakkoord, versterkt⁸⁵. Een doorgedreven samenwerking op internationaal vlak moet leiden tot

⁸² Cfr. Advies 2025/01 van het Wetenschappelijk comité betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 03/09/2025.

⁸³ Het ABC vraagt om ook de uitvoeringsinstellingen (OISZ en private spelers) als een volwaardige partner te blijven betrekken, omdat zij vanuit hun ervaring een belangrijke rol spelen in het opsporen en identificeren van concrete fraudegevallen en het aan het licht brengen van nieuwe fraudefenomenen. Een nauwe samenwerking op het vlak van datamining en matching kan in die zin nuttig zijn. Cfr. Advies 2025/12 van het ABC betreffende het ontwerp van het Strategisch Plan 2026-2029 dd. 15/09/2025.

⁸⁴ De Raad vraagt om meer terreinwinst in de samenwerking met de fiscus, vooral voor platformen. Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/10/2025.

⁸⁵ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

verbeterde gegevens- en kennisuitwisseling, informatiedeling en communicatie tussen Belgische en buitenlandse (inspectie)diensten. De uitwerking van een concrete methodologie, gestoeld op een solide juridische basis, moet zorgen voor efficiëntere implementatie van grensoverschrijdende invorderingen van de sociale zekerheidsbijdragen en de grensoverschrijdende terugvordering van uitkeringen op internationaal vlak.

4.2. Het versterken van de inspectiediensten⁸⁶

Context

Om de uiteenlopende vormen van (complexe) fraude efficiënt te bestrijden en te voorkomen is het essentieel om blijvend te investeren in de sociale inspectiediensten. Fraudeurs tonen zich inventief en sociale fraude is veelzijdig en complex. Om dit te realiseren wordt er ingezet op twee componenten enerzijds de versterking in mensen (capaciteit)⁸⁷ en middelen (tools). Via een doordachte aanwervingspolitiek worden inspectiediensten behoed voor een te grote natuurlijke uitstroom en worden specifieke teams versterkt i.f.v. de prioriteiten. Synergiën zullen worden gezocht overheen de verschillende sociale inspectiediensten om de selectie en opleiding zo vlot en degelijk mogelijk te laten verlopen.

Anderzijds moet de beperkte in te zetten capaciteit ook beschikken over degelijke middelen en tools. Bijkomende digitalisering van de administratie draagt hiertoe bij. We denken hierbij aan de MyDia-applicatie die inspecteurs gebruiken op het terrein, het uitlezen van de geregistreerde kassasystemen maar ook de resultaten en conclusies van de wetenschappelijke leerstoel: Verminderen sociale fraude en sociale dumping. Ook de NAR wenst dat de inspectiediensten over voldoende middelen en mogelijkheden beschikken om alle vormen van sociale fraude doeltreffend te kunnen aanpakken, ongeacht hun aard of schaal⁸⁸.

Doel

Het voorzien van voldoende middelen (o.a. personeel en ICT), gerichte opleidingen (kennis verhogen en kennisuitwisseling) en materiële, digitale en technologische ondersteuning voor de diensten betrokken in de strijd tegen de sociale fraude. Immers: *“Het beleid moet echter ook inzetten op een versterkte handhaving door te investeren in voldoende mensen en technologische hulpmiddelen voor de sociale inspectiediensten⁸⁹”*.

⁸⁶ Er wordt onderzocht in welke mate er ook versterking nodig is voor partners en instellingen rond de sociale inspectiediensten, die door de aard van hun activiteiten een sleutelrol vervullen in de handavingsketen, op wettelijk of administratief niveau. Beleidsnota sociale fraudebestrijding 2025, p8; Cfr. Advies Raad van Arbeidsauditeurs betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

⁸⁷ De NAR stelt zich de vraag, gelet op de budgettaire context, of er wel een effectieve versterking van de sociale inspectiediensten zal worden gerealiseerd. Een effectieve versterking vereist immers dat het aantal voorziene aanwervingen hoger ligt dan het aantal natuurlijke afvloeiingen. Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/10/2025.

⁸⁸ Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 01/10/2025.

⁸⁹ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

4.3. Een doelgerichte aanpak van sociale fraude en dumping om de eerlijke concurrentie te waarborgen

Context

Het grensoverschrijdende aspect van bepaalde fraudefenomenen maakt de strijd er niet eenvoudiger op. De aanpak ervan zorgt om diverse redenen voor bijkomende uitdagingen van juridische, administratieve en praktische aard. Sommige bevoegdheden vallen niet onder de impactsfeer van de Federale regering, maar onder de bevoegdheid van de EU, regio's etc. Dit maakt de bestrijding van deze fraudefenomenen niet eenvoudig. Er moet worden ingezet op een aanpak die werkt op het terrein. Ze moet direct toepasbaar zijn, gericht op snelle actie en afgestemd op de realiteit. Geen omslachtige procedures, maar concrete maatregelen die zichtbaar resultaat opleveren en de eerlijke concurrentie daadwerkelijk versterken⁹⁰. Daarnaast is het van essentieel belang om in te zetten op *due diligence* en bijgevolg de plicht aan de opdrachtgevers, inleners, gebruikers, werkgevers, zelfstandigen, etc. om zich te vergewissen van de mogelijke risico's en negatieve gevolgen van hun samenwerking met partijen die het niet zo nauw nemen met de gangbare rechten en plichten.

Daarom willen we iedereen responsabiliseren in de sociale fraudebestrijding, ook de Belgische ondernemingen die een beroep doen op buitenlandse dienstverleners. Belgische gebruikers worden verzocht om de erkenning van de buitenlandse dienstverleners te controleren vooraleer de samenwerking op te starten. Het Belgische bedrijf kan immers een strafsancie of een administratieve geldboete krijgen. Ook de burgers moeten gesensibiliseerd worden, zodat zij aanbieders van producten en diensten die mogelijks sociale fraude plegen kunnen herkennen⁹¹.

Doel

Het nemen van verschillende (beleids)initiatieven om het concurrentievermogen van onze ondernemingen en zelfstandigen te vergroten. In dit kader vermeldt het Regeerakkoord “*We nemen daarom gericht maatregelen om sociale fraude, zwartwerk en sociale dumping te voorkomen en te bestrijden door Europese en internationale samenwerking te versterken. Zo waarborgen we het concurrentievermogen van onze bedrijven en garanderen we een eerlijke concurrentie*”. We denken hierbij o.a. aan de strijd tegen misbruiken in onderaannemingsketens en de strijd tegen schijnzelfstandigheid⁹².

⁹⁰ Cfr. Advies 2025/01 van het Wetenschappelijk Comité betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 3/09/2025.

⁹¹ Cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO betreffende strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

⁹² De HRZKMO vraagt om meer aandacht te besteden aan de beoordeling van de arbeidsrelatie en het bestrijden van de schijnzelfstandigheid in het kader van de platformeconomie. Cfr advies 958.2025 van de HRZKMO betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

4.4. Het vergroten van de pakkans en een strenger sanctiebeleid

Context

Recent onderzoek toont aan dat de gepercipieerde pak-en sanctiekans voor sommige fraudefenomenen eerder laag wordt ingeschat. Ook wordt een lage pakkans beschouwd als één van de belangrijkste oorzaken van sociale fraude. Voor bijdragefraude, sociale dumping en uitkeringsfraude wordt ook gewezen op een lage sanctiekans als belangrijke oorzaak voor deze fenomenen⁹³. Om dit gevoel te counteren wordt de sanctionering in haar geheel onder de loep genomen. Boetes worden verhoogd in het bijzonder bij zware inbreuken. Alternatieve sanctionering wordt verkend (bv. verlies van RSZ-voordelen) en de doorlooptijd om de boete effectief op te leggen versneld. Dit wordt aangevuld met een brede aanpak overheen verschillende sectoren en binnen verschillende wetgevingen om bij te dragen aan een adequaat niveau van gepercipieerde pakkans op het terrein.

Doel

Door verschillende maatregelen de effectieve en gepercipieerde pakkans vergroten om (potentiële) fraudeurs te ontraden over te gaan tot fraude en de bestraffing van sociale fraude⁹⁴ en sociale dumping verstrengen⁹⁵. De aanpassingen in het sociaal strafwetboek met betrekking tot de strafmaat bij het plegen van sociale fraude is een goede stap in de juiste richting. Het is nu belangrijk om dit in de praktijk om te zetten en (bewuste) sociale fraude efficiënt te bestraffen. Ook het opleggen en innen van sancties in internationale context worden onderzocht. Om het sanctiebeleid te verstrengen wordt er ook nagedacht over alternatieve methodes zoals bv. buitgericht rechercheren⁹⁶. Een effectief sanctioneringsbeleid is immers essentieel om valsspelers te ontmoedigen en om de sociale bescherming te garanderen⁹⁷.

⁹³ Profacts (2024). Perceptie van burgers en ondernemingen over sociale fraude(bestrijding). Onderzoeksrapport in opdracht van SIOD. Interne publicatie.

⁹⁴ Lu, F., J. Zhang en J. Perloff (2016). General and specific information in deterring traffic violations: evidence from a randomized experiment. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 123, 97–107.

⁹⁵ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

⁹⁶ Cfr. Advies Raad van Arbeidsauditeurs betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

⁹⁷ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

4.5. Het voorkomen van sociale fraude⁹⁸

Context

Binnen de sociale fraudebestrijding wordt er ingezet op alle fasen van de handhavingsketen, waar preventie een essentieel onderdeel van is. Ook het Regeerakkoord erkent het belang van preventie: *“Een performant beleid tegen sociale fraude begint bij het voorkomen ervan”*. Omwille van een uitgebreide en complexe regelgeving is het zowel voor inspecteurs als ondernemers moeilijk om te weten welke regelgeving exact van toepassing is⁹⁹. Hierdoor worden onbedoelde overtredingen gefaciliteerd en mogelijke loopholes gecreëerd. De complexiteit van de administratie en de uitgebreide administratieve formaliteiten dragen eveneens bij tot onbedoelde fouten en tot een hoge werklast¹⁰⁰. Ook de vereenvoudiging van deze zaken is essentieel bij het voorkomen van sociale fraude¹⁰¹.

Doel

Communiceren¹⁰² en rapporteren over de resultaten¹⁰³ van het werk van de inspectiediensten, het voorzien van infocampagnes in samenwerking met de sociale partners¹⁰⁴ waar gewezen wordt op rechten en plichten, het voeren van onderzoek en preventieve tools ontwikkelen om te vermijden dat fraude wordt gepleegd¹⁰⁵. Bijkomend doel is het voorstellen van aanpassingen aan de wetgeving door de inspectiediensten om louter administratieve controles te vereenvoudigen of af te schaffen¹⁰⁶.

Conform het Regeerakkoord, zal de Regering bijzondere aandacht hebben voor duidelijke regelgeving¹⁰⁷, transparantie voor burgers en ondernemingen en het verbeteren van informatiedoorstroming en het vergemakkelijken van de administratieve verplichtingen.

⁹⁸ Cfr. Advies ABC 2021/23 betreffende het Ontwerp van Strategisch Plan voor sociale fraudebestrijding Periode 2022-2025 dd. /11/2021 en Advies NAR 2021 - 156 betreffende het Strategisch Plan Sociale fraudebestrijding 2022-2025 dd. 16/11/2021.

⁹⁹ De HRZKMO wijst op de nood aan informatie en begeleiding voor KMO's. Cfr. Advies 958.2025 HRZKMO betreffende strategisch plan dd. 1/09/2025.

¹⁰⁰ Het ABC vraagt om ook de uitvoeringsinstellingen (OISZ en private spelers) als een volwaardige partner te blijven betrekken in het operationele aspect van de preventie en van de fraudebestrijding. Zij zijn immers het aanspreekpunt van de sociaal verzekerde, verstrekken (eerstelijns) informatie en beoordelen initiële aanvragen. Cfr advies 2025/12 van het ABC betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 15/09/2025.

¹⁰¹ Hierbij zal er aandacht gaan naar de synergieën tussen andere plannen m.b.t. vereenvoudiging.

¹⁰² Verschillende (internationale) partners (ELA via het Platform UDW; Nederlandse Arbeidsinspectie) geven aan dat zichtbaarheid een impact heeft op het gedrag.

¹⁰³ Cfr. Advies HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2022 - 2025 dd. 16/11/2021.

¹⁰⁴ Cfr. Advies 2.461 van de NAR betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/10/2025.

¹⁰⁵ McKeever, G. (1999). Fighting fraud: An evaluation of the government's social security fraud strategy. *The Journal of Social Welfare & Family Law*, 21(4), 357-371.

¹⁰⁶ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 26.

¹⁰⁷ De HRZKMO vraagt om het belang van vereenvoudiging meer te benadrukken. Cfr. Advies 958.2025 van het HRZKMO betreffende strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

4.6. Het waarborgen van een veilige, gezonde en inclusieve werkplek voor iedereen

Context

De arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door diverse uitdagingen o.a. het gebrek aan specifieke arbeidsprofielen binnen België, waardoor deze worden gezocht in de EU en in derde landen. Die mensen kennen de taal en de veiligheidsprocedures niet (voldoende) wat het risico op arbeidsongevallen verhoogt¹⁰⁸. Het gebrek aan veiligheid en gezondheid zijn determinanten om andere elementen van sociale fraude te detecteren¹⁰⁹. Maar ook omgekeerd is dit het geval: waar sociale fraude opduikt, wordt vaak een loopje genomen met de veiligheid¹¹⁰. Sociale fraude en sociale dumping brengen de veiligheid en de gezondheid van werknemers en zelfstandigen in gevaar¹¹¹. Veiligheid en gezondheid, inclusief psychosociaal welzijn, zijn een basisrecht voor alle werknemers¹¹². De meest kwetsbare groepen binnen de actieve bevolking zijn vaak als eerste het slachtoffer van een onveilige en ongezonde werkplek. Een inclusieve werkplek is jammer genoeg geen verworven recht het blijft laag op de agenda staan binnen de verschillende beleidsdocumenten ondanks de negatieve gevolgen die dit teweeg brengt voor zowel de werknemer/zelfstandige als de maatschappij.

Doel

Een doeltreffend handhavingsbeleid moet sociale fraude blootleggen waar kwetsbare werknemers het hardst getroffen worden — niet door hen uit te sluiten, maar door misbruik aan te pakken en bescherming te versterken¹¹³. De werkomstandigheden van kwetsbare werknemers adequaat controleren met de nodige aandacht voor controle op nieuwe en/of flexibele vormen van arbeid. Zo zet de Regering zich bv. in voor het versterken van de bescherming van de rechten van werknemers die aan diplomatieke en consulaire posten in België zijn toegewezen, het creëren van een beter statuut voor de seizoenarbeiders en de werknemers die tewerkgesteld worden in de platformeconomie. Hiertoe zal een actieplan opgesteld worden dat de naleving van de Belgische sociale wetgeving en de uitvoering van de gerechtelijke besluiten garandeert¹¹⁴. Alleen met een gezamenlijke en vastberaden aanpak — op alle beleidsniveaus — kunnen we deze misstanden uitroeien en een werkvloer garanderen die veilig en eerlijk is¹¹⁵.

¹⁰⁸ Fedris (2023). Statistisch verslag 2023. Arbeidsongevallen Private en Publiek sector. Te raadplegen via: BCAO-2024-12-13 - bijlage 1 - Jaarverslag 2023 voor de private en publieke sector - NL.pdf.

¹⁰⁹ De Wispelaere, F. & Gillis, D. (2020). De impact van de COVID-19-pandemie op de evolutie van en de strijd tegen zwartwerk in België. Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid, 1, p. 227-273.

¹¹⁰ Cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2026 - 2029 dd. 01/09/2025.

¹¹¹ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

¹¹² Het ABC wijst erop dat er ook de nodige middelen moeten worden vrijgemaakt om de veiligheid van controleurs en inspecteurs op het terrein te garanderen. Het Comité wees er in het verleden al op dat fysiek en verbaal geweld tegen sociaal inspecteurs lijkt toe te nemen en dat dit een negatieve impact kan hebben op de werking van de sociale inspectiediensten en op de strijd tegen de sociale fraude. Cfr. Advies 2025/12 van het ABC betreffende het Strategisch plan 2026-2029 dd. 15/09/2025.

¹¹³ Cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO betreffende het strategisch plan 2026-2029 dd. 1/09/2025.

¹¹⁴ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 27.

¹¹⁵ Cfr. Advies 958.2025 van de HRZKMO over het ontwerp van het Strategisch Plan 2026 - 2029 dd. 01/09/2025.

5. Opvolgingsprocedure

Het Regeerakkoord stelt dat de overheid alle maatregelen gericht op de bestrijding van sociale fraude zal monitoren, om de toepassing en controle ervan te versterken¹¹⁶. Met het oog op het opvolgen en **monitoren van de realisatiegraad** van de strategische (en operationele) doelstellingen ten aanzien van de Regering staat de SIOD in voor de publicatie van verschillende rapporten¹¹⁷. De SIOD zorgt elk kwartaal voor een verslag over de opbrengsten uit de strijd tegen de sociale fraude, de illegale arbeid en de sociale dumping¹¹⁸. Meer in het bijzonder worden per strategische doelstelling (en actie) één of meerdere kritische prestatie-indicator(en) (KPI's) vastgelegd waarover gerapporteerd wordt door de verschillende betrokken actoren¹¹⁹.

Een governancemodel (via rapporteringswerkgroep, structureel overlegcomité en het strategisch comité) en een rapporteringsmethodologie werd hiertoe door de SIOD uitgewerkt. Deze rapporteringscyclus zorgt ervoor dat de voortgang van de strategische doelstellingen inzichtelijk wordt gemaakt.¹²⁰ Dit kadert binnen de rapportage-opdracht van de SIOD, waarover zij trimestrieel rapporteert.

¹¹⁶ Federaal Regeerakkoord 2025-2029, p. 25.

¹¹⁷ Art. 3, 4° SSW.

¹¹⁸ Art.2 SSW.

¹¹⁹ Advies academici nr. 1/2021 inzake Strategisch Plan sociale fraudebestrijding dd. 12/10/2021.

¹²⁰ Cfr advies I.F.

**Bijlage 1: Onderbouwing
Strategisch plan 2026-2029**

Bijlage 1: Onderbouwing Strategisch plan 2026-2029

Meer weten? Raadpleeg de integrale onderbouwing.

Om dit strategisch plan leesbaar en compact te houden, zijn de uitgebreide risico-evaluaties, de wetenschappelijke onderbouwing en de gedetailleerde fenomeenfiches opgenomen in de digitale bijlagen.

U kan de volledige documentatie en bijlagen raadplegen via onderstaande link of QR-code:

Bijlage 2: Gebruikte afkortingen

ABC	Algemeen Beheerscomité
ARIEC	Arrondissementeel Informatie- en Expertise Centrum
DAG	Dienst voor Administratieve Geldboeten
DIOB	Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen
ELA	European Labour Authority
HRZKMO	Hoge Raad voor Zelfstandigen en KMO's
MANIIP	Meerjaren Intersociaal Inspectieprogramma
NAR	Nationale Arbeidsraad
PEC	Plan voor een Eerlijke Concurrentie
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSVZ	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SIOD	Sociale Inlichtingen-en Opsporingsdienst
SSW	Sociaal Strafwetboek
TSW	Toezicht op de Sociale Wetten
TWW	Toezicht op het Welzijn op het Werk

2026 - 2029

STRATEGISCH PLAN

**Strijd tegen sociale fraude,
illegale arbeid en sociale dumping
Regering De Wever I**

Verantwoordelijke uitgever: Bart Stalpaert
Directeur - Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD)
Zuidertoren – Europaesplanade 1 – 1060 Brussel